

VUONNA 2021 VALTTI-OHJELMAAN OSALLISTUNEIDEN PERHEIDEN PALAUTE

Koonnut Heidi Leppä

1 KYSELYYN VASTANNEIDEN TAUSTATIEDOT

Tässä raportissa kuvataan Valtti-ohjelman tuloksia niiden perheiden näkökulmasta, jotka vastasivat palautekyselyyn Vuonna 2021. Valtti-ohjelmaan haki mukaan yhteensä 217 lasta ja nuorta. Heistä 145 sai oman Valtin eli osallistui Valtti-ohjelmaan. Valtti-ohjelmaan osallistuneista palautekyselyyn vastasi yhteensä 107 perhettä.

Palautekyselyyn vastanneiden Valtti-ohjelmaan osallistuneiden lasten ja nuorten keski-ikä oli 10.7 (6–23) ja vastaajista suurin osa (66 %) ilmoittivat olevansa poikia. Osallistujien toimintakykyä kartoitettiin Valtti-ohjelman hakuvaiheessa kysymällä koettuja vaikeuksia toimintakyvyn eri osa-alueilla (Taulukko 1). Edellisten vuosien tapaan Valtti-ohjelmaan osallistuneet raportoivat eniten vaikeuksia ystävien saamisessa, muutosten hyväksymisessä omiin rutiineihin, keskittymisessä, asioiden oppimisessa ja oman käytöksen kontrolloimisessa. Vähiten vaikeuksia koettiin näkemisessä, kävelemisessä ja kuulemisessa.

Taulukko 1. Palautekyselyyn vastanneiden toimintakyky. Järjestetty paljon vaikeuksia – raportoineiden mukaan (n = 102).

Toimintakyvyn osa-alue	Ei vaikeuksia, % (n)	Vähän vaikeuksia, % (n)	Paljon vaikeuksia, % (n)	Ei onnistu lainkaan, % (n)
Saada ystäviä	15 (12)	42 (43)	39 (40)	4 (4)
Hyväksyä muutoksia omiin rutiineihin	19 (19)	54 (55)	28 (28)	0 (0)
Keskittyä, vaikka tehtävä olisi mieleinen	24 (24)	50 (51)	27 (27)	0 (0)
Oppia asioita	18 (18)	56 (57)	27 (27)	0 (0)
Kontrolloida omaa käyttäytymistä	26 (26)	52 (53)	22 (22)	1 (1)
Huolehtia itsestä, kuten syöminen ja pukeutuminen	29 (30)	51 (52)	16 (16)	4 (4)
Tulla ymmärretyksi, kun puhuu	32 (33)	44 (45)	14 (14)	10 (10)

Muistaa asioita	34 (35)	52 (53)	13 (13)	1 (1)
Nähdä, vaikka käyttää silmälaseja	87 (89)	7 (7)	5 (5)	1 (1)
Kävellä 100 metriä, vaikka käyttäisi apuvälinettä	83 (85)	9 (9)	4 (4)	4 (4)
Kuulla puhetta, vaikka käyttää kuulolaitetta	93 (95)	5 (5)	2 (2)	0 (0)

Verrattaessa aiempiin vuosiin, Valtti-ohjelman palautekyselyyn vastanneiden toimintakyky ei ole muuttunut merkittävästi keskittymisen, itsestä huolehtimisen ja kommunikoinnin osalta (Taulukko 2).

Taulukko 2. Valtti-ohjelman palautekyselyyn vastanneiden osallistujien toimintakyky vuosina 2018, 2019, 2020 ja 2021. Prosenttiosuudet kertovat, kuinka moni vastaajista raportoi vähän vaikeuksia, paljon vaikeuksia tai ei pysty ollenkaan.

Toimintakyvyn osa-alue	2018, N = 126	2019, N = 102	2020, N = 62	2021, N = 102
Näkeminen	19 %	16 %	19 %	13 %
Kuuleminen	5 %	7 %	11 %	7 %
Käveleminen	19 %	11 %	21 %	17 %
Keskittyminen	82 %	76 %	70 %	76 %
Itsestä huolehtiminen	74 %	80 %	67 %	71 %
Kommunikointi	61 %	64 %	64 %	68 %

2 VALTTI-OHJELMAN TOTEUTUMINEN

Koronaviruksesta johtunut poikkeustila hankaloitti edeltävän vuoden tapaan jonkin verran Valtti-ohjelman toteuttamista vuonna 2021. Palautekyselyyn vastanneista kuitenkin 81 (76 %) oli suorittanut Valtti-ohjelman loppuun, 10 (9 %) ilmoitti, että kokeilut jatkuvat vielä ja 15 (14 %) raportoi, että Valtti-ohjelma oli heidän kohdallaan keskeytynyt. Keskeyttäneistä perheistä ainoastaan neljä perhettä ilmoitti, että koronavirustilanne oli vaikuttanut Valtti-ohjelman keskeytymiseen. Muita

yleisimpiä syitä Valtti-ohjelman keskeytymiselle olivat: kokeilukertojen sovittaminen Valtti-ohjaajan kanssa ei onnistunut, osallistujalle ei löytynyt sopivia harrastuskokeiluita tai sairastumiseen tai terveydentilaan liittyviä syitä. Perheiden palautteiden mukaan Valtti-ohjaaja oli järjestänyt alkutapaamisen edellisten vuosien tapaan lähes aina (n=97, 92 %), ja lopputapaaminen oli järjestetty hieman yli puolelle osallistujista (n=59, 56 %).

2.1 Liikuntakokeiluiden toteutuminen ja kulut

Kaikkiaan harrastekokeiluja oli järjestetty yhteensä 341 kokeilua. Aiempina vuosina liikuntakokeiluiden määrä on jäänyt keskimäärin kolmeen kertaan, mutta vuonna 2021 osallistujille oli järjestetty useimmiten neljä harrastekokeilua. Ainoastaan 17 %:lla vastaajista Valtti-ohjelman toteutusta oli muutettu koronavirustilanteen takia. Osalla vastaajista alkutapaamisia oli muutettu etätapaamisiksi, ja muutamalla sairastumiset olivat siirtäneet kokeiluita tai peruneet niitä kokonaan. Yleisimmin kokeiltuja lajeja olivat keilaus, yleisurheilu, kiipeily, jalkapallo, erilaiset liikuntakerhot ja uinti (Taulukko 3). Yleisurheilu oli nostanut suosiotaan verrattuna aiempiin vuosiin. Lajivalikoima oli tänäkin vuonna erittäin laaja, sillä kaikkiaan Valtti-ohjelman aikana oli kokeiltu yhteensä 57 erilaista lajia.

Taulukko 3. Valtti-ohjelman aikana kokeillut lajit vuonna 2021.

Harrastus	N
Keilaus	33
Yleisurheilu	20
Kiipeily	17
Jalkapallo	16
Liikuntakerho, jumppa	16
Uinti	16
Koripallo	15
Tanssi	14
Sulkapallo	11
Salibandy	10
Trampoliini-, seikkailu- tai liikuntapuisto	9
Ratsastus	8
Kuntosali	6
Sirkus	6
Frisbeegolf	5
Jääkiekko tai kelkkajääkiekko	5
Jousiammunta	4
Judo	4
Parkour	4
Pöytätennis	4
Suunnistus	4

Luonnossa liikkuminen, retkeily	3
Luistelu tai taitoluistelu	3
Nyrkkeily	3
Telinevoimistelu	3
Voimistelu, rytminen voimistelu	2
Cheerleading	2
Crossfit	2
Geokätköily	2
Hiihto	2
Lenkkeily, kävely	2
Lentopallo	2
Minigolf	2
Padel	2
Paini	2
Pesäpallo	2
Pyöräily	2
Tennis	2
4h-kerho	1
Amerikkalainen jalkapallo	1
Ammunta	1
Capoiera	1
Curling	1
Golf	1
Ilma-akrobatia	1
Karate	1
Karting	1
Kokkikerho	1
Melonta	1
Miekkailu	1
Partio	1
Sotilasesterata	1
Taekwondo	1
Uppopallo	1
Vesijumppa	1
Vr-lasit	1

Eniten kuluja koitui sisäänpääsy- ja osallistumismaksuista, keskimäärin 17 € /osallistuja (Taulukko 4). Välinekuluja raportoi ainoastaan viisi vastaajaa.

Taulukko 4. Valtti-ohjelman kulut kategorioittain vuonna 2021.

	N	ka	Min-max
Sisäänpääsy – tai osallistumismaksut	48	17 €	3 – 100 €
Kuljetukset	60	15 €	2 – 100 €
Välineet	5	10 €	3 – 40 €

2.2 Liikkumisen määrä ja harrastuksen löytyminen

Edellisvuosien tapaan suurin osa vastaajista kertoi liikkumisensa määrän pysyneen samana (50 %) tai lisääntyneen paljon tai jonkin verran (35 %) Valtti-ohjelman jälkeen verrattuna kevääseen, jolloin he hakivat mukaan Valtti-ohjelmaan (Taulukko 5).

Taulukko 5. Jos vertaat viime kevättä, jolloin hait mukaan Valtti-ohjelmaan, ja tätä syksyä, onko liikkumisesi määrä (esim. koulumatkat, vapaa-ajan liikunta, koululiikuntaan osallistuminen) mielestäsi...? (n = 107).

	n	%
Lisääntynyt paljon	5	5
Lisääntynyt jonkin verran	37	35
Pysynyt samana	53	50
Vähentynyt jonkin verran	3	3
Vähentynyt paljon	3	3
En osaa sanoa	6	6

Vastaajista 40 % kertoi löytäneensä Valtti-ohjelman avulla harrastuksen, jota on jatkanut säännöllisesti. Löydetty harrastukset olivat edellisvuosien tapaan keskenään hyvin erilaisia, mutta suosituimpia harrastuksia olivat jalkapallo, koripallo, salibandy, tanssi, uinti ja yleisurheilu (Taulukko 6). Lisäksi 65 (69 % vastaajista) lasta ja nuorta raportoi saaneensa Valtti-ohjelman avulla ideoita tai mahdollisen harrastuksen, jonka voi aloittaa myöhemmin.

Taulukko 6. Valtti-ohjelman aikana löydetty harrastukset ja harrastamisen useus.

Harrastus	Kuinka usein harrastat?	
	Harvemmin kuin kerran viikossa	1-2 kertaa viikossa
Jalkapallo	2	5
Koripallo	1	5
Salibandy	1	4
Tanssi	1	4
Uinti	4	2
Yleisurheilu	2	2
Jousiammunta, ammunta	0	2
Keilaus	4	1
Kiipeily	3	1
Kuntosali	3	0
Jääkiekko tai kelkkajääkiekko	2	1
Liikuntakerho	1	1
Ratsastus	1	0

Judo	1	1
Sulkapallo	1	1
Sirkus	1	1
Voimistelu	0	1
Lenkkeily	0	1
Paini	0	1
Kokkauskerho	0	1
Crossfit	0	1
Uppopallo	0	1
Pesäpallo	0	1
Parkour	0	1

2.3 Harrastuksen löytymistä edistäneet ja estäneet tekijät

Harrastuksen löytymistä edistäneitä tekijöitä kysyttiin osallistujilta, jotka olivat löytäneet liikuntaharrastuksen Valtti-ohjelman aikana (n = 43). Tärkeimmiksi harrastuksen löytymistä edistäneiksi tekijöiksi nousivat: Liikunnan harrastaminen on hauskaa, Huomasin, että pärjään ja pystyn sekä Harrastuksessa on hyvä ohjaaja (Taulukko 7).

Taulukko 7. Harrastuksen löytymistä edistäneet tekijät (n = 43).

	Täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä, % (n)	Ei eri eikä samaa mieltä, % (n)	Jokseenkin eri mieltä tai täysin eri mieltä, % (n)
Liikunnan harrastaminen on hauskaa.	91 (39)	21 (9)	7 (3)
Huomasin, että pärjään ja pystyn.	91 (39)	7 (3)	2 (1)
Harrastuksessa on hyvä ohjaaja.	91 (39)	7 (3)	0 (0)
Sain vaikuttaa itse harrastusvalintaan.	88 (38)	9 (7)	0 (0)
Pääsin mukavaan porukkaan harrastamaan.	87 (37)	9 (4)	0 (0)
Minulla on aikaa liikunnalle	84 (36)	9 (4)	2 (1)
Liikuntaharrastus löytyi läheltä.	74 (32)	9 (4)	14 (6)
Sain sopivat kuljetuspalvelut harrastuspaikalle.	33 (14)	40 (17)	23 (10)
Pystyn kulkemaan itsenäisesti harrastuspaikalle.	19 (8)	12 (5)	66 (28)
Löysin kaverin, jonka kanssa voin käydä liikkumassa.	16 (7)	26 (11)	51 (22)
Löysin hyvän avustajan, joka jatkaa harrastusta kanssani.	14 (6)	40 (17)	40 (17)
Löysin hyvän apuvälineen liikuntaharrastuksen tueksi.	12 (5)	40 (17)	40 (17)

Harrastuksen löytymistä estäneitä tekijöitä kysyttiin puolestaan osallistujilta, jotka eivät olleet löytäneet harrastusta Valtti-ohjelman aikana (n = 62). Tänä vuonna yleisimmäksi harrastuksen löytymistä estäneeksi tekijäksi nousi sopivan ryhmän puuttuminen. Lisäksi edellisvuosien tapaan kuljetushaasteet sekä avustajan tai kaverin puute estivät useimmiten harrastuksen löytymistä. Noin puolet vastaajista raportoivat, että he eivät tiedä mitä voisivat harrastaa (Taulukko 8).

Taulukko 8. Harrastuksen löytymistä estäneet tekijät (n = 62).

	Täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä, % (n)	Ei eri eikä samaa mieltä, % (n)	Jokseenkin eri mieltä tai täysin eri mieltä % (n)
En löytänyt sopivaa ryhmää.	68 (42)	21 (13)	10 (6)
Minulla ei ole kaveria, jonka kanssa käydä liikkumassa.	56 (35)	16 (10)	24 (15)
En pysty kulkemaan itsenäisesti harrastuspaikalle.	53 (33)	26 (16)	18 (11)
Minulla ei ole avustajaa, joka voisi jatkaa harrastusta kanssani.	52 (32)	19 (12)	23 (14)
En tiedä, mitä voisin harrastaa.	48 (30)	15 (9)	36 (22)
Koen, että en pärjää tai pysty.	31 (19)	21 (13)	45 (28)
Minulla ei ole kuljetuspalvelua harrastuspaikalle.	24 (15)	19 (12)	52 (32)
Liikuntaharrastus on liian kaukana kodistani.	19 (12)	26 (16)	50 (31)
En päässyt vaikuttamaan harrastuskokeiluihin.	12 (7)	16 (10)	71 (44)
Koin epäonnistumisia Valtti-ohjelman aikana.	11 (7)	23 (14)	65 (40)
Kokeilemissani lajeissa ei ollut hyvää ohjaajaa.	10 (6)	37 (23)	48 (30)
En löytänyt soveltuvia apuvälineitä liikuntaharrastuksen tueksi.	7 (4)	21 (13)	71 (44)
En pidä liikunnasta	6 (4)	15 (9)	74 (46)
Minulla ei ole aikaa liikuntaan.	5 (3)	23 (14)	69 (43)
Haluamaani liikuntapaikkaan ei ole esteetöntä pääsyä.	2 (1)	19 (12)	74 (46)

3 PERHEIDEN ARVIO VALTTI-OHJAAJAN TOIMINNASTA JA VALTTI-OHJELMASTA YLEISESTI

Tänä vuonna Valtti-ohjelman suosittelemuusprosentti laski hieman verrattuna edelliseen vuoteen (2021: 67 % v. 2020: 81 %) (Taulukko 9). Edelleen vastaajista hieman yli puolet hakisivat uudelleen mukaan Valtti-ohjelmaan (57 %). Vastajat kokivat useimmiten, että harrastekokeiluiden maksut olivat sopivia heidän perheelleen (68 %) ja aikataulujen yhteensovittaminen Valtin kanssa oli sujunut hyvin (57 %).

Taulukko 9. Valtti-ohjelman kokonaisarviointi vuonna 2021 (n = 105).

	Täysin samaa mieltä, % (n)	Jokseenkin samaa mieltä, % (n)	Ei eri eikä samaa mieltä, % (n)	Jokseenkin eri mieltä tai täysin eri mieltä, % (n)
Harrastekokeilujen maksut olivat sopivia perheelleni.	68 (71)	18 (19)	11 (11)	4 (4)
Suosittelun Valtti-ohjelmaa muille.	67 (70)	15 (16)	11 (12)	7 (7)
Aikataulujen yhteensovittaminen Valtin kanssa sujui hyvin.	59 (62)	16 (17)	7 (7)	18 (18)
Hakisin uudelleen mukaan Valtti-ohjelmaan.	57 (60)	20 (21)	12 (13)	11 (11)
Valtti-ohjelman ajankohta oli sopiva perheelleni.	50 (52)	31 (33)	6 (6)	13 (14)
Valtti-ohjelman kokonaiskesto oli sopiva.	42 (44)	31 (33)	7 (7)	22 (21)
Valtti toi lisäideoita nykyisen harrastustarjontani monipuolistamiseksi.	34 (36)	31 (33)	16 (17)	18 (19)
Koronavirukseen liittyvä tilanne hankaloitti harrastekokeiluiden toteuttamista.	14 (15)	20 (21)	17 (18)	46 (50)
Valtti innosti koko perhettä yhteiseen liikkumiseen.	13 (14)	33 (35)	28 (29)	26 (27)
Koronavirukseen liittyvä tilanne hankaloitti aikataulujen yhteensovittamista Valtin kanssa.	11 (12)	15 (16)	22 (23)	51 (54)
Valtti-ohjelman toteutus venyi koronaviruksen takia.	8 (8)	12 (13)	15 (16)	64 (67)

7 AVOIN PALAUTE

Avoimista palautteista kävi ilmi, että Valtti-ohjelma oli jälleen koettu tarpeelliseksi tukemaan liikuntaharrastuksen löytymistä. Edellisvuosien tapaan Valtti-ohjaajan toiminnalla ja aktiivisuudella koettiin olevan suuri merkitys harrastuskokeiluiden onnistumisessa.

”Erittäin miellyttävä kokemus koko perheen näkökulmasta. Ohjaajat miellyttäviä ja aktiivisia. Uuden harrastuksen löytyminen oli enemmän kun mitä osattiin edes odottaa.”

”Helppoa, mutkatonta, lapselle helppoa tutustumista. Löytyi juuri se mitä haettiin vaikka täysin eri harrastus mihin ajateltiin päätyä.”

”Hieno ohjelma ja hyvä aktiivinen Valtti-ohjaaja. Saimme paljon uusia ideoita ja tietoa mahdollisista harrastuksista. Tulemme varmasti jatkamaan sekä ratsastusta että uintia, vaikka nyt koronan vuoksi asia on odottamassa.”

”Ihana Valtti-ohjelma! Pelkkää plussaa meiltä ja meille. Muksu tuli hyvin juttuun Valtin kanssa ja odotti harrastuskokeiluja innolla. Ihana, että oli joku ulkopuolinen lapsen kanssa toteuttamassa.”

”Kiitos! Tämä oli meille todella positiivinen juttu! Nuori oppi itsenäisyyttä, hoitamaan asioita, innostui lajista, jne. Erityisen hyvä tämä oli siksi, että asperger-nuorille ei ole juuri tukimuotoja. He eivät pärjää usein ryhmäliikunnassa tai samanikäisten ”normilasten” mukana mutta eivät saa myöskään vammaispalveluja. Kiitos paljon ohjaajille ja tälle hankkeelle! Teette tärkeää työtä!”

”Mahtava ohjelma! Valtti ohjaajat olivat kohdallamme aivan huippuja. Valtti-ohjelma tarjosi mahtavan monipuolisesti tietoa eri liikuntatavoista, seuroista yms. Ja Suomen paralympiajoukkueen kortti Tokion Paralympialaisista oli niin HIENO, KIITOS!”

”Oli hyvä, että pääsin mukaan ja sain harrastuksen itselleni!”

”Valtti-ohjelmalle on kyllä tilaus ja tarve! Oma lapsi tarvitsee tukihenkilön mennessään itselle vieraalle maaperälle ja omat vanhemmat eivät aina ole se paras ratkaisu. Lapsen oma vointi on vaan tällä hetkellä sellainen, ettei voimavaroja säännölliseen liikuntaharrastukseen ole.”

”Valttikaverit olivat supermukavia ja kannustavia. Yksi heistä alkoi ohjaajaksi sählyyn, josta lapsi sai harrastuksen.”

Osa perheistä koki, että Valtit olisivat saaneet ottaa aktiivisemmän ja aloitteellisemman roolin Valtti-ohjelman vetämisestä. Valtti-ohjelman toteuttaminen vaatii opiskelijoilta aikaa, pitkäjänteisyyttä ja sitoutumista.

”Emme saaneet valttiohjelmasta oikeastaan mitään lisähyötyä, olisimme itsekin pystyneet toteuttamaan kokeilut. Ideat kokeiluihin tulivat täysin perheeltämme. Valtti ohjaajat eivät olleet etukäteen selvittäneet juuri mitään kokeilupaikoista minkä vuoksi parkour kokeilu meni pieleen. Aikataulujen yhteensovittaminen oli mahdotonta.”

”Valttiohjaajina oli kolme kiireistä työssäkäyvää opiskelijaa, joten yhteisen ajan löytäminen oli haaste, varsinkin kun sairastamisen kanssa täytyi olla tarkka. Vain alkutapaaminen järjestyi. Takapakkia toi myös oma sairastumiseni pariaksi viikoksi, jonka jälkeen valttiohjaajista ei enää kuulunut, vaikka ilmoitinkin, että olisimme valmiita jatkamaan. Nyt tammikuun lopussa kyselin uudestaan, olisiko vielä mahdollista jatkaa.”

Soveltuvien ryhmien puute nousi esille avoimista palautteista. Osa perheistä toivoi Valtilta vielä laajempaa tietämystä eri harrastusmahdollisuuksista.

”Aktiivisesti ja taitavasti liikkuvalla mutta kaikessa muussa tukea tarvitsevalle autistiselle kehitysvammaiselle ei löytynyt sopivaa harrastusryhmää. Hän ei esimerkiksi päässyt edes kokeilemaan Sisu-partioon Ruskeasuolle/Meilahteen, koska siellä vaadittiin ikätasoista ymmärrystä.”

”Meillä on poika jolla Asperger ja näkövamma. Poika rakastaa liikuntaa mutta isoissa ryhmissä tulee haasteita joissa pitäisi olla nepsy-tuntemusta omaava ohjaaja/pienet ryhmät. Tällaista ei valitettavasti meillä kokeiluihin löytynyt joten tuli epäonnistumisia. Valttiohjaaja oli kiltti ja herttainen mutta ei meidän pojalle sopiva, valitettavasti. Kiitos että saatiin osallistua, on mahtavaa että tällaisia mahdollisuuksia erityislapsille järjestetään.”

”Mikkelin kokoisessa kaupungissa ei tunnu löytyvän erityislapsille harrastuksia, ja sen takia oli vaikea ylipäättänsä löytää mitään mihin lapsi olisi voinut osallistua. Yksi - kaksi tekemistä oli sinne päin, muut keksimällä keksitty. Lisäksi haastetta aiheutti ohjaajan tietämättömyys kaupungista, miten ja millä pääsee minnekin. Ohjaaja oli hyvin ystävällinen ja liikkuja tykkäsi hänestä kovasti.”

”Ohjelma on liian seurakeskeinen, joissa ei pystytä huomioimaan erityistarpeita. Esimerkiksi uimaseura = pitäisi jo osata uida?? Eikö sinne mennä opettelemaan? Tai lajit jota tarjotaan sähly tai akrobatia tai judo. Nämä olivat motorisesti liian haastavia meidän lapselle, onneksi löytyi 4-6

vuotiaiden perhesirkus jossa onnistumisen iloa tytölle. Entä miksei voitu järjestää palloilua yleisesti ja varata siihen salitila, jossa eri tasoiset lapset pystyvät osallistumaan. Liian korkeatavoitteinen "harrastus" kun kyse on liikkumiseen aktivoimisesta ei sadanmetrin aitoihin osallistumista jalattomana. Ohjaaja oli hyvä ja pystyi huomioimaan yksilölliset tarpeet vaikkakin selkeästi koki avuttomuutta tarjota mitään kaupungin toimesta meidän tytölle sopivaa toimintaa. Toivottavasti liikkumiseen panostetaan myös erityislapsien kohdalla, haluja on..."

"Valtti-ohjaajat vaikuttivat ystävällisiltä, mutta joskin epäorganisoiduneilta, jolloin sama asia piti puhua useasti läpi. Pohjimmiltaan vaikutti siltä, että heitä kiinnosti saada ohjelma läpi pikemmin kuin jotain aikaan. Tämä näkyi ponnettomuutena ja "kokeillaan nyt jotain" -asenteena. Loppujen lopuksi lapseni ei innostunut asiasta sen kummemmin. Sama päti myös liikuntapaikkoihin. Yleisurheilu kutistui hipaksi ja keilaradan vetäjää kiinnosti jututtaa lapsen äitiä joutavista sen sijaan, että olisi opastanut lapsia lajin pariin. Tiedän, tämä ei ole Valtin syy, mutta kertoo jotain liikuntapaikkojen asenteesta. Kaiken kaikkiaan kiva idea, mutta toteutus oli vain muutama lisäkerta aikatalusäättöä, ja lapsi, joka totesi "ihan kiva" ja palasi takaisin iPadin ääreen."

Tänäkin vuonna koronatilanne hankaloitti jonkin verran harrastekokeiluiden järjestämistä. Osa oli jatkanut Valtti-ohjelman toteuttamista myös vuoden 2022 puolelle, jotta harrastekokeilut saadaan tehtyä.

"Ihanat ohjaajat. Korona hankaloitti paljon, kun vuorotellen ohjaajat ja me karanteenissa ja me koko perhe sairastuttiin koronaan. Ossi pelkää erittäin paljon pöpöjä niin hankala oli se saada lähtemään mihinkään liikuntaan."

"Korona vaikutti paljon harrastuskokeilumahdollisuuksiin. Ajatuksena loistava, ajoituksena osui huono hetki."

"Koronatilanne hankaloitti hurjasti Valtti kokeiluja syksyllä 2021. Pelkäsin, että emme saa Valtti-ohjelmaa suoritettua ollenkaan. Saimme onneksi venytettyä Valtti-ohjelman suoritusta tammikuulle 2022 ja saimme todella onnistuneesti suoritettua ohjelman. Lapsemme innostui tanssista ja hän käy nyt säännöllisesti kerran viikossa tanssitunnilla. Suuret kiitokset lapsemme ihanille, innostaville ja osaaville valteille."

Perheiden palautteista nousi myös kehitysehdotuksia Valtti-ohjelman parantamiseksi. Kehitysehdotukset liittyivät Valtti-ohjelman ajankohtaan sekä ohjelmaan liittyvään viestintään ja ohjeistukseen.

”Liian myöhään järjestetään.. eli liian loppu syksystä jolloin ei voi kokeilla mitään muuta kun sisä lajeja !huono etenkin korona aikaan !! Kaikki hyvät ulkolajit jäi kokeilematta..”

”Valtti-ohjelman infolappuseen voisi laittaa maininnan esim. nepsylastenkin mahdollisuudesta osallistua. Itse ajattelin silloin, ettei muksun haasteet riitä Valtti-ohjelmaan, kun ei mitään fyysistä ole.”

”Rovaniemellä osallistujia oli harmillisen vähän, opiskelijoita oli paljon ja tämä on heille varmasti hieno mahdollisuus oppia. Suosittelen ensi vuonna mainostamaan ohjelmaa esim. paikalliselle Erityislasten omaiset ELOlle, josta varmasti löytyisi mukaan perheitä, joilla olisi tarve tälle ohjelmalle ja jotka hyötyisivät tästä ihan valtavasti!”

”Valteilla voisi olla lista ko. kaupungin harrastuskokeilupaikoista, jotka soveltuvat erityislapsille, koska ohjelmaa ei toteuteta ensimmäistä kertaa.”